

Potrzeby doradców zawodowych, nauczycieli i nauczycieli kształcenia zawodowego dotyczące korzystania z zasobów internetu

Badanie potrzeb doradców zawodowych, nauczycieli i nauczycieli kształcenia zawodowego, którzy prowadzą doradztwo zawodowe w szkołach, dotyczące zasobów internetu przeprowadzono w związku z realizacją projektu „Utworzenie i upowszechnienie portalu infozawodowe.men.gov.pl”
Nr projektu: FERS.01.04-IP.05-0012/23

Praca zbiorowa pod redakcją zespołu projektowego

Redakcja merytoryczna

**zespół Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE) realizujący projekt
„Utworzenie i upowszechnienie portalu infozawodowe.men.gov.pl”**

Redakcja i korekta

Danuta Kownacka

Projekt okładki

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład

Wojciech Romerowicz

Grafika na okładce: © panama555/Bank zdjęć Photogenica

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2024

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons
Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Wprowadzenie	4
Charakterystyka respondentów badania	5
Korzystanie z zasobów internetu podczas realizowania zadań doradcy zawodowego	8
Propozycje treści dotyczących doradztwa zawodowego	10
Potrzeba zgromadzenia materiałów w jednym miejscu	12
Współpraca doradców zawodowych i osób prowadzących doradztwo zawodowe z instytucjami/podmiotami rynku pracy	13
Podsumowanie	15

Wprowadzenie

Badanie przeprowadzono, aby zidentyfikować i przeanalizować potrzeby dotyczące zasobów internetowych zawierających materiały do doradztwa zawodowego. Respondentami były osoby, które zajmują się doradztwem zawodowym w szkołach i placówkach: doradcy zawodowi, nauczyciele i nauczyciele kształcenia zawodowego.

Badanie w formie ankiety zostało przygotowane i przeprowadzone przez zespół Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE) realizujący projekt „Utworzenie i upowszechnienie portalu infozawodowe.men.gov.pl”. Zebrane informacje posłużą do zaprojektowania koncepcji merytorycznej portalu, a także pomogą jak najlepiej dobrać zamieszczone w nim treści merytoryczne z zakresu doradztwa zawodowego.

Do przeprowadzenia badania wykorzystano autorski kwestionariusz ankiety, opracowany przez zespół projektowy. Formularz składał się z 10 pytań zamkniętych, otwartych i półotwartych.

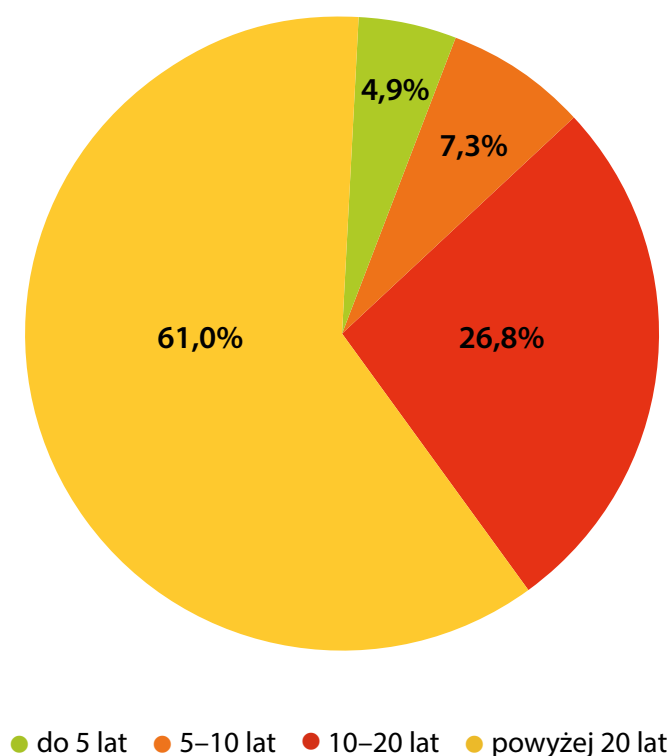
Kwestionariusz ankiety został udostępniony na stronie internetowej ORE w zakładce *Aktualności*, w mediach społecznościowych ORE oraz w sieciach wsparcia, prowadzonych przez wydziały ORE na platformie Moodle. Ponadto został rozesłany pocztą elektroniczną do doradców zawodowych.

Badanie miało charakter anonimowy i dobrowolny. Zostało przeprowadzone w dniach od 4 do 16 lipca 2024 r.

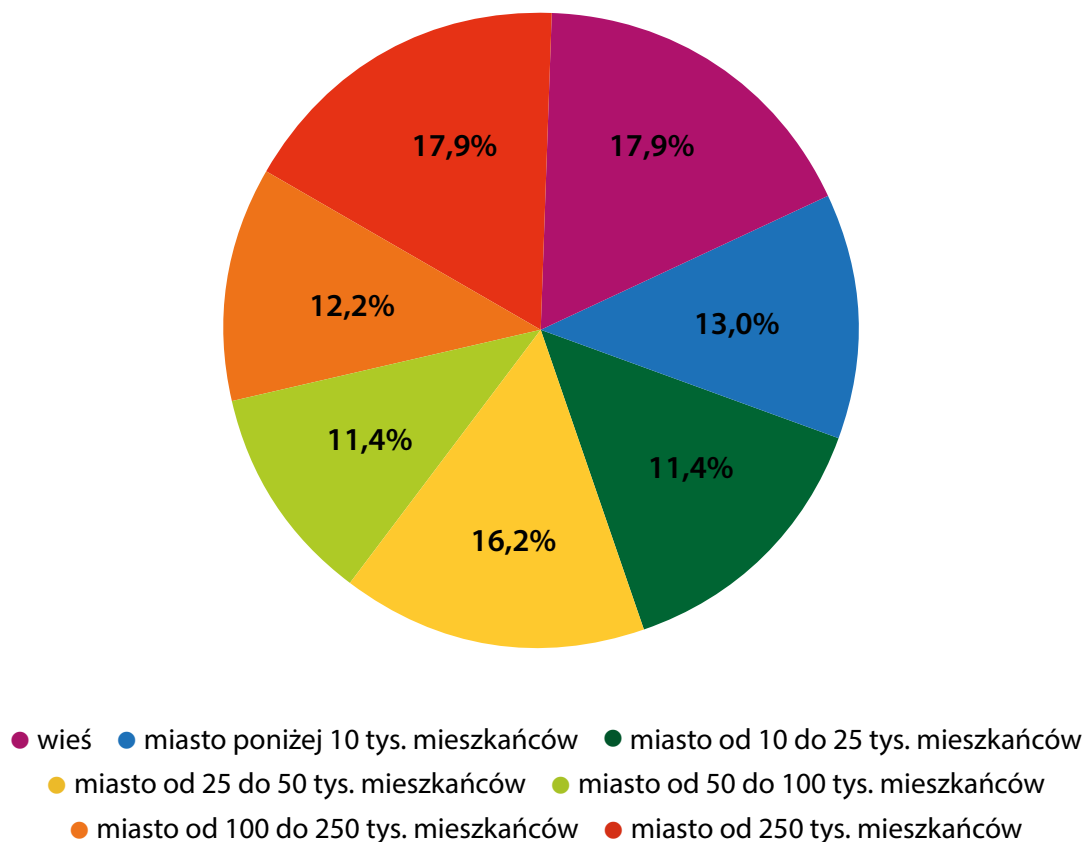
Charakterystyka respondentów badania

W badaniu wzięły udział 123 osoby prowadzące doradztwo zawodowe w szkołach i placówkach, w tym 102 kobiety i 21 mężczyzn. Najliczniejszą grupę stanowili respondenci z ponad 20-letnim stażem pracy w szkołach/placówkach – 75 osób (61,0%). Staż pracy w przedziale od 10 do 20 lat zadeklarowały 33 osoby (26,8%), od 5 do 10 lat – 9 osób (7,3%), do 5 lat – 6 osób (4,9%). Zdecydowana większość ankietowanych (87,8%) miała długoletni staż pracy w szkołach i/lub placówkach – wynoszący 10 lat lub więcej. Podział procentowy osób badanych ze względu na staż pracy w szkołach/placówkach przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Rozkład procentowy respondentów ze względu na staż pracy w szkole/placówce

Wśród respondentów znalazły się: 22 osoby (17,9%) prowadzące doradztwo zawodowe w szkole/placówce na wsi, 16 osób (13,0%) – w miastach poniżej 10 tys. mieszkańców, 14 osób (11,4%) – w miastach od 10 do 25 tys. mieszkańców, 20 osób (16,2%) – w miastach od 25 do 50 tys. mieszkańców, 14 osób (11,4%) – w miastach od 50 do 100 tys. mieszkańców, 15 osób (12,2%) – w miastach od 100 do 250 tys. mieszkańców, 22 osoby (17,9%) – w miastach powyżej 250 tys. mieszkańców. Ankietowani pochodzili zatem z miast o różnej wielkości i z terenów wiejskich. Liczebność badanych w poszczególnych grupach była zbliżona. Podział procentowy respondentów ze względu na lokalizację prowadzenia doradztwa zawodowego przedstawia wykres 2.

Wykres 2. Rozkład procentowy respondentów ze względu na lokalizację prowadzenia doradztwa zawodowego

Respondenci mogli zaznaczyć po kilka, spośród podanych, rodzajów szkół/placówek, w których prowadzą doradztwo zawodowe, oraz wpisać dodatkowe informacje w rubryce „inne”. 123 badanych podało łącznie 189 miejsc prowadzenia doradztwa zawodowego, co dowodzi, że niektórzy pracują w kilku szkołach/placówkach. Najwięcej ankietowanych zajmowało się doradztwem w technikach (31,22%, $n = 59$) i szkołach podstawowych (24,87%, $n = 47$), a ponadto w 3-letnich szkołach branżowych pierwszego stopnia (16,40%, $n = 31$) oraz liceach ogólnokształcących (10,05%, $n = 19$). Dokładny podział badanych ze względu na miejsce pracy przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Podział respondentów ze względu na ośrodek prowadzenia doradztwa zawodowego

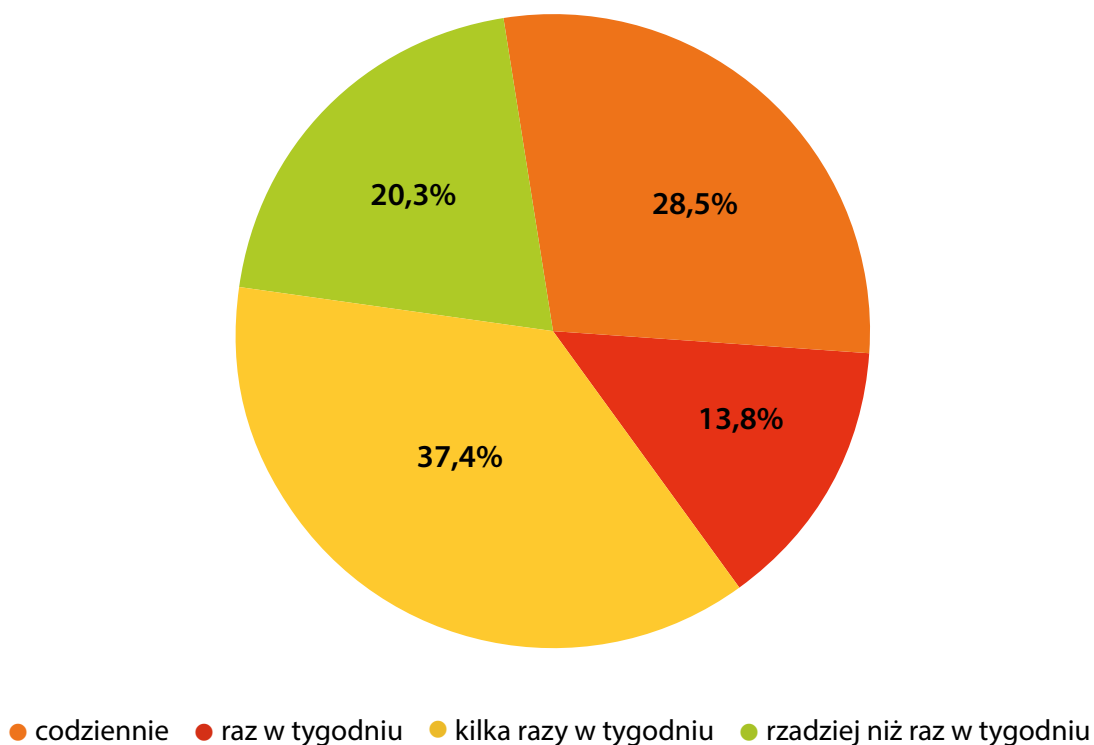
W jakiej szkole prowadzi Pani/Pan doradztwo zawodowe?	N = 189
2-letnia branżowa szkoła drugiego stopnia	4 (2,12%)
3-letnia branżowa szkoła pierwszego stopnia	31 (16,4%)
3-letnia szkoła specjalna przygotowująca do pracy	3 (1,59%)
liceum ogólnokształcące	19 (10,05%)

W jakiej szkole prowadzi Pani/Pan doradztwo zawodowe?	N = 189
szkoła podstawowa	47 (24,87%)
szkoła policealna	6 (3,17%)
szkoła wyższa	3 (1,59%)
technikum	59 (31,22%)
inne: CKZ	1 (0,53%)
inne: dla nauczycieli	1 (0,53%)
inne: jako trener prowadzę szkolenia z nauczycielami i pracodawcami	1 (0,53%)
inne: kolegium	1 (0,53%)
inne: Kujawsko-Pomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Toruniu	1 (0,53%)
inne: nauczyciel	1 (0,53%)
inne: ośrodek doskonalenia nauczycieli	2 (1,06%)
inne: ośrodek szkolno-wychowawczy	1 (0,53%)
inne: placówka doskonalenia nauczycieli	3 (1,59%)
inne: placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalnego	1 (0,53%)
inne: poradnia psychologiczna i szkoły	1 (0,53%)
inne: poradnia psychologiczno-pedagogiczna	2 (1,06%)
inne: szkoły ponadpodstawowe dla dorosłych	1 (0,53%)

Korzystanie z zasobów internetu podczas realizowania zadań doradcy zawodowego

Istotne z punktu widzenia realizowanego projektu było poznanie częstotliwości korzystania z zasobów internetu przez osoby prowadzące doradztwo zawodowe. Odpowiedzi na pytanie „Jak często korzysta Pani/Pan z zasobów internetu podczas realizowania zadań doradcy zawodowego?” rozłożyły się następująco: 35 osób (28,5%) wskazało, że robi to codziennie, 17 osób – raz w tygodniu (13,8%), 46 osób (37,4%) – kilka razy w tygodniu, 25 osób (20,3%) – rzadziej niż raz w tygodniu. Podział procentowy badanych ze względu na częstotliwość korzystania z zasobów internetu przedstawia wykres 3.

Wykres 3. Rozkład procentowy odpowiedzi respondentów na pytanie „Jak często korzysta Pani/Pan z zasobów internetu podczas realizowania zadań doradcy zawodowego?”

Wszyscy badani zadeklarowali, że wykorzystują zasoby internetowe do realizowania zadań doradcy zawodowego. Można przypuszczać, że częstotliwość korzystania z internetu jest w pewnym stopniu związana z częstotliwością prowadzenia przez respondentów doradztwa zawodowego w szkołach/placówkach oraz korzystania z zasobów własnych.

Kolejne pytanie „Jakie rodzaje zasobów online najczęściej wykorzystuje Pani/Pan w pracy doradcy zawodowego?” miało charakter wielokrotnego wyboru spośród 9 podanych odpowiedzi. Ponadto badani mogli wpisać własne propozycje w rubryce „inne”. Łącznie

udzielono 494 odpowiedzi. Respondenci najczęściej wskazywali po 3 zasoby (27 osób) oraz po 5 zasobów (22 osoby).

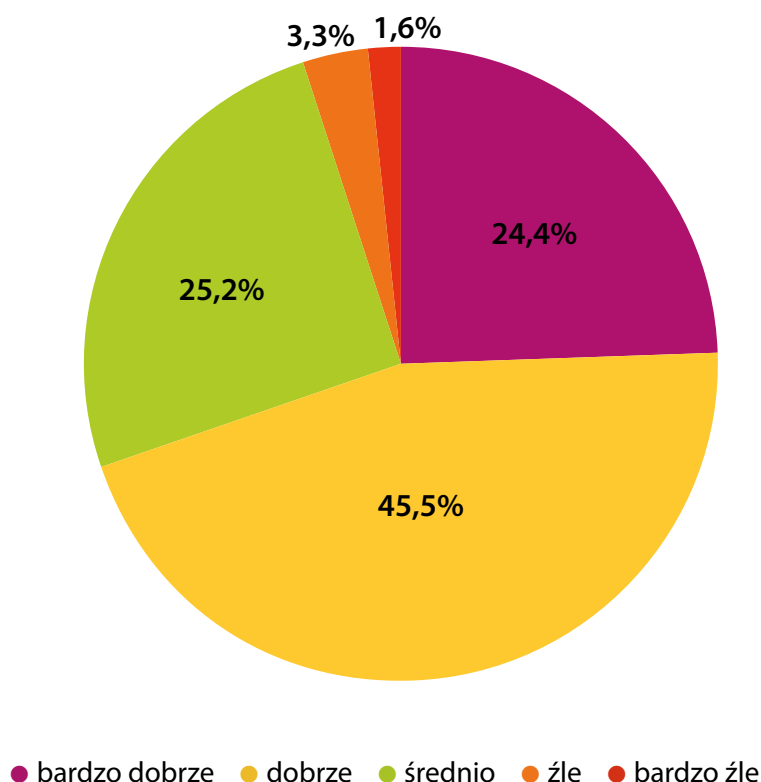
Najwięcej ankietowanych zaznaczyło następujące źródła: ORE – doradztwo zawodowe (19,43%, n = 96), Barometr Zawodów (16,8%, n = 83), Zintegrowana Platforma Edukacyjna (13,36%, n = 66) i *Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy* (11,13%, n = 55). Korzystanie z portalu Infozawodowe zadeklarowało 35 osób, co stanowi 7,49% badanych. Poszczególne zasoby online, które wykorzystują doradcy zawodowi i osoby prowadzące doradztwo zawodowe w szkołach i placówkach, przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Rodzaje zasobów online najczęściej wykorzystywanych w pracy doradców zawodowych

Jakie rodzaje zasobów online najczęściej wykorzystuje Pani/Pan w pracy doradcy zawodowego? (Proszę zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi).	Liczba odpowiedzi N = 494
Barometr Rynku Pracy Publicznych Służb Zatrudnienia	22 (4,45%)
Barometr Zawodów	83 (16,8%)
Infozawodowe	37 (7,49%)
Kompas Szkolnictwa Zawodowego	25 (5,06%)
ORE – doradztwo zawodowe	96 (19,43%)
portale z ofertami pracy	49 (9,92%)
<i>Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy</i>	55 (11,13%)
Projekt Kariera (realizowany przez wojewódzkie urzędy pracy)	35 (7,09%)
Zintegrowana Platforma Edukacyjna	66 (13,36%)
inne: Copilot itp.	1 (0,2%)
inne: e-podręczniki do kształcenia zawodowego, materiały tematyczne do nauczania, materiały związane z nauczaniem zawodowym	3 (0,61%)
inne: Forbes, Biznes Misja, Bankier, Money.pl, Trader21	1 (0,2%)
inne: inne profile dostępne w mediach społecznościowych (na Facebooku)	1 (0,2%)
inne: Instytut Badań Edukacyjnych	1 (0,2%)
inne: Mapa Karier	13 (2,63%)
inne: materiały autorstwa własnego z zasobów KOWEŻiU	1 (0,2%)
inne: Nowoczesne Doradztwo Zawodowe	1 (0,2%)
inne: Uniwersytet Dzieci, Wordwall	1 (0,2%)
inne: YouTube, Ciesz Się Przyszłością	1 (0,2%)
inne: YouTube, strona urzędu pracy i inne	1 (0,2%)
inne: Zielona Linia	1 (0,2%)

W przypadku pytania „Jak ocenia Pani/Pan przydatność dostępnych w internecie informacji o kształceniu zawodowym i zawodach podczas realizacji doradztwa zawodowego?” 86 osób (69,9%) zaznaczyło odpowiedź „dobrze” (45,5%) lub „bardzo dobrze” (24,4%). Tylko 6 osób (4,9%) oceniło przydatność dostępnych zasobów źle (3,3%) lub bardzo źle (1,6%), a 31 osób (25,2%) – średnio. Podział procentowy odpowiedzi na to pytanie przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Rozkład procentowy odpowiedzi respondentów na pytanie „Jak ocenia Pani/Pan przydatność dostępnych w internecie informacji o kształceniu zawodowym i zawodach podczas realizacji doradztwa zawodowego?”

Propozycje treści dotyczących doradztwa zawodowego

Kolejne pytanie ankiety miało charakter otwarty. Respondenci zostali poproszeni o podanie, jakich konkretnych tematów lub zagadnień z zakresu doradztwa zawodowego brakuje w dostępnych treściach internetowych. Spośród 123 respondentów 20 osób (16,3%) nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie lub napisało „nie mam zdania”. 12 osób (9,8%) stwierdziło, że nie poda propozycji, ponieważ według nich niczego nie brakuje. 17 osób (13,8%) zaproponowało tematykę związaną z zawodami, w tym informacje o nowych zawodach, zawodach przyszłości i wymaganiach zawodowych. 16 osób (13%) wskazało na brak materiałów, testów i narzędzi przydatnych w pracy doradcy zawodowego, w tym ćwiczeń i scenariuszy zajęć. 8 respondentów (6,5%) podało, że brakuje materiałów, informacji i narzędzi do prowadzenia doradztwa zawodowego dla

osób z niepełnosprawnościami. Wśród udzielonych odpowiedzi pojawiły się także takie zagadnienia jak: nauka i praca za granicą, potrzeby pracodawców, aktualizacja treści i inne (te tematy podało 50 osób, co stanowi 40,6% respondentów).

Analiza zebranych danych pozwoliła wyszczególnić 6 grup tematycznych związanych z doradztwem zawodowym. Respondenci zgłosili do nich następujące uwagi i propozycje.

1. Kształcenie zawodowe i informacje o zawodach

- Praktycznie brak materiałów do kształcenia zawodowego (np. w zawodach elektryk i technik elektryk).
- Szczegółowa charakterystyka zawodów szkolnictwa ponadpodstawowego.
- Opisy stanowisk pracy i wymagań zdrowotnych.
- Zawody przyszłości, prognozowane zawody, nowe zawody, branże poszukiwane.
- Informacje o najnowszych zawodach i trendach na rynku pracy.
- Aktualne możliwości kształcenia w danym zawodzie.
- Zmiany w klasyfikacji zawodów.

2. Nowoczesne narzędzia i materiały edukacyjne

- Brak bezpłatnych i ogólnie dostępnych e-podręczników do kształcenia zawodowego.
- Testy kompetencji, predyspozycji, samooceny oraz katalog zawodów.
- Narzędzia do pracy z uczniami (np. dla doradców zawodowych).
- Scenariusze zajęć, narzędzia i ćwiczenia do pracy na lekcjach.
- Filmy motywacyjne, filmy z opisem etapów rekrutacji, filmy demonstrujące pracę w poszczególnych zawodach.
- Brak jednego miejsca z usystematyzowanymi materiałami, zgodnymi z podstawą programową.
- Gry dydaktyczne, testy w formie quizów.
- Potrzeba materiałów nowoczesnych, atrakcyjnych dla młodzieży.
- Problemy z aktualizacją treści, np. filmy nagrane przed 2019 rokiem są już nieaktualne.

3. Rynek pracy i wymagania pracodawców

- Informacje o oczekiwaniach pracodawców.
- Umiejętności aktualnie wymagane od absolwentów.
- Rynek pracy dla osób z niepełnosprawnościami oraz dla absolwentów anglojęzycznych.
- Zarobki w poszczególnych zawodach z podziałem na lokalizację.
- Konsekwencje rezygnacji z pracy dla pracowników i pracodawców.

4. Doradztwo zawodowe

- Wymagania kwalifikacyjne do wykonywania danego zawodu.
- Dokładne informacje na temat warunków zdrowotnych, które trzeba spełnić, aby móc wykonywać dany zawód, np. w branży ochrony fizycznej.

- Predyspozycje zdrowotne a wybór zawodu.
- Brak materiałów do prowadzenia zajęć w technikum, liceum.
- Doradztwo zawodowe dla uczniów z różnymi niepełnosprawnościami.
- Problemy z dostępnością materiałów do wykorzystania w doradztwie dla absolwentów szkół średnich.
- Przykłady dobrych praktyk, współpraca z pracodawcami.
- Aktualne trendy w doradztwie zawodowym, zmiany w klasyfikacji zawodów.

5. Przedsiębiorczość i praca na rynku globalnym

- Zagadnienia dotyczące przedsiębiorczości, zakładanie własnej firmy.
- Geopolityczny kontekst pracy, np. wpływ BRICS.
- Praca za granicą i przekwalifikowanie się.

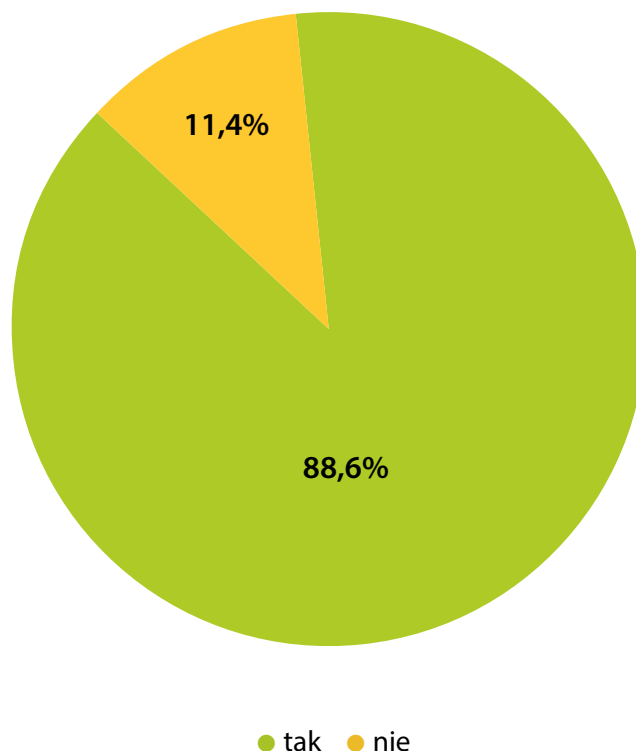
6. Specjalne potrzeby edukacyjne

- Dostosowanie narzędzi do pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną.
- Doradztwo zawodowe w klasach z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Doradztwo zawodowe dla uczniów z różnymi niepełnosprawnościami, kształcenie za granicą, szkoły przygotowujące do matury w języku angielskim.
- Filmy nowsze, testy osobowościowe w formie quizu, droga edukacji zawodowej dla dzieci z orzeczeniami, jednolity system rekrutacji w całym kraju.
- Doradztwo zawodowe dla osób z niepełnosprawnościami.
- Doradztwo zawodowe dla uczniów z indywidualnymi potrzebami.
- Pomoce i informacje z zakresu szkolnictwa specjalnego.

Potrzeba zgromadzenia materiałów w jednym miejscu

Zdecydowana większość respondentów, bo aż 109 osób (88,6%), odpowiedziała twierdząco na pytanie „Czy widzi Pani/Pan potrzebę zgromadzenia informacji dotyczących doradztwa zawodowego i kształcenia zawodowego w jednym miejscu?”. Tylko 14 ankietowanych (11,4%) odpowiedziało przecząco. Zatem osobom prowadzącym doradztwo zawodowe zależy, aby informacje dotyczące doradztwa zawodowego i kształcenia zawodowego były dostępne w jednym miejscu. Podział procentowy odpowiedzi na to pytanie przedstawia wykres 5.

Wykres 5. Rozkład procentowy odpowiedzi respondentów na pytanie „Czy widzi Pani/Pan potrzebę zgromadzenia informacji w zakresie doradztwa zawodowego i kształcenia zawodowego w jednym miejscu?”

Współpraca doradców zawodowych i osób prowadzących doradztwo zawodowe z instytucjami/podmiotami rynku pracy

Ostatnie, półotwarte pytanie ankiety dotyczyło instytucji i podmiotów rynku pracy, z którymi najczęściej współpracują respondenci podczas realizacji zadań związanych z doradztwem zawodowym. W formularzu podano 9 przykładowych odpowiedzi i pozostawiono rubrykę do wpisania własnych propozycji („inne”). Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź. 93 osoby wskazały, że najczęściej współpracują z pracodawcami, 76 osób – z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, 74 osoby – z urzędami pracy, 57 osób – z instytucjami szkoleniowymi, 41 osób – z OHP, 33 osoby – ze Związkiem Rzemiosła Polskiego, 26 osób – z organizacjami branżowymi, 25 osób – z publicznymi służbami zatrudnienia i 11 osób – z agencjami zatrudnienia. Badani wymieniali także inne instytucje, z którymi współpracują. Średnio każdy ankietowany podał, że współpracuje z 3–4 instytucjami. Szczegółowa lista odpowiedzi znajduje się w tabeli 3.

Tabela 3. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Z jakimi instytucjami/podmiotami rynku pracy współpracuje Pani/Pan podczas realizowania doradztwa zawodowego?”

Z jakimi instytucjami/podmiotami rynku pracy współpracuje Pani/Pan podczas realizowania doradztwa zawodowego?	Liczba odpowiedzi N = 450
agencje zatrudnienia	11 (2,44%)
instytucje szkoleniowe	57 (12,67%)
Ochotnicze Hufce Pracy	41 (9,11%)
organizacje branżowe	26 (5,78%)
poradnie psychologiczno-pedagogiczne	76 (16,89%)
pracodawcy	93 (20,67%)
publiczne służby zatrudnienia	25 (5,56%)
urzędy pracy	74 (16,44%)
Związek Rzemiosła Polskiego (cech, izba rzemieślnicza)	33 (7,33%)
inne: centrum kształcenia zawodowego	1 (0,22%)
inne: Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego	2 (0,44%)
inne: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Narodowa Agencja Programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności, Instytut Badań Edukacyjnych	1 (0,22%)
inne: fundacje i stowarzyszenia	1 (0,22%)
inne: Mała Akademia Mistrzostwa Zawodowego	1 (0,22%)
inne: Międzyszkolny Ośrodek Wspierania Aktywności Zawodowej	1 (0,22%)
inne: niepubliczne służby zatrudnienia z kapitałem zagranicznym i z krajów UE	1 (0,22%)
inne: szkoły średnie działające na terenie powiatu, szkoły ponadpodstawowe, ośrodki doskonalenia nauczycieli, kuratorium oświaty	4 (0,89%)
inne: uczelnie	1 (0,22%)
inne: warsztaty terapii zajęciowej, zakład aktywności zawodowej	1 (0,22%)

Podsumowanie

Badanie przeprowadzone przez zespół ORE realizujący projekt „Utworzenie i upowszechnienie portalu infozawodowe.men.gov.pl” miało na celu zidentyfikowanie potrzeb w zakresie internetowych zasobów doradczych w grupie doradców zawodowych oraz nauczycieli i nauczycieli kształcenia zawodowego prowadzących doradztwo zawodowe. W badaniu wzięły udział 123 osoby, w większości z długoletnim stażem pracy. Z ankiety wynika, że wszyscy respondenci korzystają z zasobów internetowych. Najczęściej odwiedzają portale: ORE – doradztwo zawodowe, Barometr Zawodów i Zintegrowana Platforma Edukacyjna. Większość badanych ocenia informacje dostępne w sieci jako przydatne, lecz równocześnie zgłasza, że brakuje materiałów dotyczących nowych zawodów, narzędzi do pracy doradcy i wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. Aż 88,6% respondentów widzi potrzebę zgromadzenia wszystkich materiałów w jednym miejscu, co wskazuje na konieczność utworzenia centralnego portalu dla doradców zawodowych.

Wnioski

Z badania wynika, że doradcy zawodowi korzystają regularnie z zasobów internetowych w swojej pracy, ale istnieje potrzeba zgromadzenia materiałów dotyczących doradztwa zawodowego w jednym miejscu, aby ułatwić do nich dostęp. Cenne informacje zebrane podczas przeprowadzonego badania posłużą do zaprojektowania i uruchomienia portalu Infozawodowe (infozawodowe.men.gov.pl), który będzie odpowiadał m.in. na potrzeby doradców zawodowych i nauczycieli realizujących zadania doradcy zawodowego w szkołach i placówkach.

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00, fax 22 345 37 70
e-mail: sekretariat@ore.edu.pl

www.ore.edu.pl

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI